

עפ"ת 58821/06/19 - שלמה ביטון נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בירושלים
בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ת 58821-06-19 ביטון נ' מדינת ישראל

לפני בעניין: כבוד השופט מרדכי כדורי
שלמה ביטון
ע"י ב"כ עו"ד עדן פוליטקין
המערער
נגד
מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד בני ליבסקינד
מפרקליטות מחוז ירושלים (פלילי)
המשיבה

פסק דין

הרקע:

1. לפני ערעור על פסק דינו של בית המשפט לתעבורה בירושלים (כב' השופטת ש' זוכוביצקי-אורי) בתיק פ"ל 3226-03-16 (הכרעת דין מיום 26/12/2017, גזר דין מיום 12/5/2019).

2. המערער הורשע, על פי הודאתו שניתנה במסגרת הסדר טיעון "סגור", בשתי עבירות של נהיגה בשכרות, לפי סעיף 62(3) (בצירוף סעיף 64ד(א)) לפקודת התעבורה [נוסח חדש] תשכ"א-1961 (להלן: "הפקודה"), עבירה של אי ציות להוראות שוטר, לפי תקנה 23(א)(1) לתקנות התעבורה תשכ"א-1961 (להלן: "התקנות"), עבירה של נהיגה תחת השפעת אלכוהול, לפי תקנה 26(2) לתקנות, עבירה של הפרעה לשוטר בשעת מילוי תפקידו, לפי סעיף 275 לחוק העונשין, תשל"ז-1977, עבירה של נהיגה ללא רישיון נהיגה תקף לרכב מאותו סוג, לפי סעיף 10(א) לפקודה ועבירה של נהיגה ללא ביטוח, לפי סעיף 2(א) לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש] תשל"ל-1970.

בהתאם להסדר הטיעון הוטלו על המערער מאסר למשך שישה חודשים לריצוי בדרך של עבודות שירות, הפעלת מאסר על תנאי למשך שישה חודשים לריצוי באופן חופף, פסילת רישיון נהיגה למשך 26 חודשים, הפעלת פסילת רישיון נהיגה על תנאי למשך שלושה חודשים לריצוי באופן חופף, מאסר למשך שבעה חודשים על תנאי למשך שלוש שנים, פסילה למשך שישה חודשים על תנאי למשך שלוש שנים

וקנס בסך 1,000 ₪.

3. כתב האישום המתוקן בו הודה המערער כולל בחובו שלושה אישומים.

על פי עובדות האישום הראשון, ביום 7/3/2016 נהג המערער באופנוע כשהוא שיכור, בכך שסירב לבצע בדיקת שכרות לפי דרישת שוטר.

על פי עובדות האישום השני, ביום 2/2/2016 נהג המערער ברכב כשהוא נתון תחת השפעת אלכוהול. המערער לא ציית להוראת שוטרים והכשיל אותם בכך שהכניס סיגריה לפיו בניגוד לדרישתם וברח מהמקום בריצה, עד שנתפס על ידם.

על פי עובדות האישום השלישי, ביום 31/7/2014 נהג המערער באופנוע כשהוא שיכור, בכך שסירב ליתן דגימת שתן לפי דרישת שוטר. באותה עת לא היה בידי המערער רישיון נהיגה תקף לאותו סוג רכב ולא פוליסת ביטוח בתוקף.

4. הסדר הטיעון התגבש במהלך ישיבת הוכחות שהתקיימה ביום 26/12/2017. במסגרת ההסדר תוקנו עובדות האישום השני וסעיפי החיקוק שבו, כך שחלף עבירה של נהיגה בשכרות באה עבירה של נהיגה תחת השפעת אלכוהול. המערער הודה בעובדות כתב האישום המתוקן, הורשע בעבירות שיוחסו לו והצדדים הודיעו לבית המשפט קמא שיבקשו להטיל על המערער את העונשים שפורטו לעיל.

5. המערער ממקד את טענותיו בערעורו נגד החלטות בית המשפט קמא מיום 4/3/2019 ומיום 15/4/2019, בהן דחה את בקשותיו להתיר לו לחזור בו מהודאתו. המערער מבקש כי בית המשפט של ערעור יתיר לו לחזור בו מהודאתו, יבטל את הכרעת דינו של בית המשפט קמא ויחזיר אליו את הדין מראשיתו.

בקשות המערער לחזור בו מהודאתו והחלטות בית המשפט קמא:

6. ביום 29/1/2019 הודיעה הסניגוריה הציבורית לבית המשפט קמא, כי עו"ד עדן פוליטקין תחליף את עו"ד מאיר דרורי בייצוג המערער.

ביום 11/2/2019 ביקשה ב"כ המערער מבית המשפט קמא, בכתב ובעל פה, להתיר למערער לחזור בו מהודאתו ולבטל את הרשעתו. בבקשותיה טענה, כי למיטב הבנתה, במהלך הפסקה שנערכה במהלך ישיבת ההוכחות ביום 26/12/2017 התקיים בין הצדדים משא ומתן בו בית המשפט קמא היה מעורב באופן פעיל. לאחר ההפסקה חזר ב"כ המערער מכפירה. לדברי המערער, הגורם העיקרי שהביא להודאתו היה לחץ רב מאוד שלתחושתו הופעל עליו במהלך ההפסקה מצד הגורמים המעורבים, בעיקר

מצד בית המשפט. בנוסף, המערער היה מעוניין "לנקות שולחן" ולפתוח דף חדש בחייו. ברם, מאחר שהמשטרה מתנכלת לו, כך שהודאתו לא הביאה "לניקוי השולחן", הוא סבור שרק הוצאת צדקתו לאור עשויה לסייע לו להתמודד עם הקושי בו הוא נתקל ולאפשר לו לפתוח דף חדש בחייו.

7. ביום 4/3/2019 דחה בית המשפט קמא את בקשת המערער. בהחלטה מנומקת ומפורטת עמד בית המשפט קמא על הכלל לפיו בית המשפט יתיר לנאשם לחזור מהודיה רק במקרים חריגים, בהם קיים חשש ממשי לכך שההודיה ניתנה שלא מרצון חופשי. עוד עמד בית המשפט קמא על המשקל שיש לתת לכך שהמערער היה מיוצג באמצעות עורך דין ועל הצורך לבחון את המניע לבקשה ואת העיתוי בו היא עלתה.

למסקנתו של בית המשפט קמא, המערער ביקש לחזור בו מהודאתו בשל טעות בכדאיות העסקה, לאחר שהוגשו נגדו כתבי אישום נוספים. מניע זה, כך פסק, אינו מצדיק חזרה מהודאה.

8. בדיון שהתקיים ביום 15/4/2019 ביקשה באת כוח המערער מבית המשפט קמא לעיין מחדש בהחלטתו. היא שבה על טענתה לפיה המערער הודה בשל לחץ שהופעל עליו, וטענה כי המערער מעוניין לעמוד על חפותו וכופר בעובדות כתב האישום.

בית המשפט קמא דחה את הבקשה, לאחר שקבע כי הטענות הנטענות בה זהות לאלה שנטענו בבקשה הקודמת.

תמצית הטענות בערעור:

9. בערעורו שב המערער על טענות שהעלה בבית המשפט קמא.

לטענת המערער, הוא חווה נקודת משבר והודה לאחר שחש לחץ רב מאוד מצד הגורמים המעורבים, ובפרט מצד בית המשפט קמא, ומתוך רצון "לנקות שולחן".

לדבריו, הוא הביע הסתייגות מהסדר הטיעון עוד בדיון שהתקיים ביום 2/5/2018. באותו מועד טרם הוגש נגדו כתב אישום נוסף והוא לא ידע שעתיד להיות מוגש נגדו כתב אישום נוסף, אלא חש שמשטרת ישראל מתנכלת לו, וסבר שעליו להוכיח את חפותו על מנת שההתנכלויות מצדה ייפסקו.

המערער טוען עוד, כי הוא העלה את בקשתו לחזור בו מהודאתו בעיתוי ובנסיבות שאין בהם לגרום לו ליתרון דיוני. לעניין זה מדגיש המערער שההסכמה העונשית אליה הגיעו הצדדים במסגרת ההסדר מקלה מאוד, כך שחזרתו מהודאה מעמידה אותו בסיכון ממשי לעונש מאסר משמעותי.

באת כוח המערער הוסיפה וטענה במועד הדיון בערעור, כי במהלך ההפסקה שהתקיימה בבית המשפט קמא במועד ישיבת ההוכחות, הפעיל בית המשפט קמא מכבש לחצים על המערער, במהלך פרק זמן של שלוש שעות. כבר למחרת הבין המערער שיש בעיה, וביקש לנהל את התיק כיוון שהוא חף מפשע.

כמו כן הבהירה באת כוח המערער, כי העילות עליהן מבסס המערער את בקשתו הן פגם ברצון וחשיפת האמת העובדתית.

10. המשיבה סומכת את ידיה על החלטותיו של בית המשפט קמא. בא כוח המשיבה ציין כי המערער הביע חוסר שביעות רצון מהסדר הטיעון רק בדיון שהתקיים ביום 2/5/2018. לעמדתו, חוסר שביעות רצונו של מערער מהסדר הטיעון נעוץ בעובדה שחודשיים קודם מועד הדיון האמור הוא נתפס פעם נוספת, כשהוא נוהג ברכב תחת השפעת סם מסוכן, ומסיבה זו לא הועיל ההסדר לנקות את השולחן.

דין ומסקנות:

11. לאחר שעיינתי בהודעת הערעור ושמעתי את טענות הצדדים, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערעור להידחות.

12. על פי הוראת סעיף 153 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982, בית המשפט יתיר לנאשם לחזור מהודיה "**מנימוקים מיוחדים שיירשמו**".

מסגרת השיקולים אותם על בית המשפט לשקול הותוותה בפסיקתו של בית המשפט העליון. נקבע, כי היתר לחזרה מהודאה יינתן ב"**מקרים נדירים וחריגים**", כאשר מכלול נסיבות ההודאה מלמד שקיים חשש ממשי לכך שהנאשם הודה במיוחס לו בניגוד לרצונו החופשי, או בלי שהבין את משמעות ההודאה. עוד נקבע, כי לצד בחינת הנסיבות שבהן ניתנה ההודאה, על בית המשפט לבחון את המניע לבקשה ולוודא כי בבסיסה עומד רצון כן ואמיתי של הנאשם להוכיח את חפותו. כמו כן יש להתחשב בעיתוי הבקשה לחזרה מהודאה. ככל שהעיתוי מוקדם יותר, נחלש החשש שהבקשה אינה אלא תכסיס דיוני פסול (ע"פ 1730/17 דומרני נ' מדינת ישראל 27/1/2019)

עוד נקבע, כי הנטל להוכיח את התקיימותה של עילה המצדיקה חזרה מהודאה רובץ על הנאשם, וכי נטל זה איננו דבר של מה בכך. כך, כדי להוכיח פגם ברצון אין די באמירה כוללנית וסתמית לפיה הנאשם היה נתון בעת מתן ההודאה בלחצים שהביאוהו להסכים להסדר טיעון. על הנאשם להיכבד, לפרט את מהות הלחצים האמורים ולהראות כי בשל האופן בו נוהל ההליך בעניינו או בשל הדרך בה נוהל המשא ומתן לקראת גיבושו של הסדר הטיעון הוא היה נתון בלחצים בלתי סבירים ופסולים אשר שכנעו אותו להודות בכתב האישום. על מנת לבסס עילה של רצון לגילוי האמת העובדתית, יש לשכנע את בית המשפט שהמטרה האחת והיחידה העומדת ביסוד הבקשה היא שתינת לנאשם הזדמנות להוכיח את חפותו. לצורך כך, הנאשם חייב לפרט מהי אותה האמת ולפרוש לפני בית המשפט את סיפור המעשה

ואת פרטיה של גרסת החפות שלו, ללא כחל ושרק (ע"פ 8777/18 פלוני נ' מדינת ישראל (29/10/2019).

13. המערער לא הוכיח כי התקיימה עילה המצדיקה חזרה מהודיה. ההפך הוא הנכון. בחינת השתלשלות הדברים מבססת כדבעי את מסקנתו של בית המשפט קמא, לפיה הסיבה שהביאה את המערער לבקש לחזור בו מהודייתו נעוצה בכך שמידת כדאיותו של ההסדר פחתה בעיניו.

כאמור, הסדר הטיעון התגבש במהלך דיון הוכחות ביום 26/12/2017.

חוסר שביעות רצונות של המערער מהסדר הטיעון נשמעה לראשונה רק בדיון שהתקיים ביום 2/5/2018, למעלה מארבעה חודשים לאחר המועד בו הודה לפי ההסדר. באותו דיון הודיע הסנגור, כי המערער "לא הכי מרוצה" מהסדר הטיעון, והוסיף: "יש התפתחויות נוספות שאם לא נגיע להבנה אז אין טעם בהסדר הטיעון. לכן אנו מבקשים דחייה. יש תיק נוסף."

בדיון שהתקיים ביום 21/11/2018 מסר הסנגור: "אני מנהל משא ומתן עם אייל סמואל (התובע - מ.כ.), צריך לדאוג להגשת כתב האישום בתיק הנוסף והודיע לי שיעשה זאת בהקדם ואני ממתין לכתב האישום."

ביום 23/1/2019 מסרה ההגנה לבית המשפט קמא: "בתיק זה הנאשם החליט להודות ולהגיע להסדר טיעון כדי לנקות שולחן לצערנו השולחן לא מתנקה, המשטרה מתנכלת לנאשם שמה מעקבים ליד ביתו וכל יום שני וחמישי עוצרים את הנאשם, קוראים למשטרה מוסר בדיקות שתן והיא נקייה לא מספיק שולחים למעבדה, בינתיים יש עוד שתי תיקים נוספים רציתי לדבר עם המאשימה ולהסתפק בהסדר, הייתי אצל המאשימה אמר שזה תיק סגור, ההודאה של הנאשם הייתה למטרה מסוימת והמטרה לא הושגה. המשטרה לא נותנת לו לנשום. הנאשם אומר שבתנאים אלה ינהל את המלחמות שלו. בשלב זה הנאשם מבקש לחזור בו מהודאתו, הסניגוריה תגיש בקשה מסודרת ויהיה עו"ד בתיק."

בניגוד אפוא לטענת המערער בדיון לפניי, המועד בו הוא הגיע למסקנה לפיה "יש בעיה" בהסדר הטיעון לא חל מספר שעות לאחר גיבושו, אלא לאחר מספר חודשים ולאחר שחלה "התפתחות נוספת". כמו כן, הגורם לבקשתו לא היה רצונו לגילוי האמת, אלא "חוסר הטעם" שמצא בהסדר הטיעון בדיעבד, לנוכח אותה "התפתחות נוספת" מאוחרת. המערער אף הבהיר כי כוונתו היתה "לנקות שולחן", אך זו לא יצאה אל הפועל, לעמדתו, בשל התנכלותה של המשטרה אליו.

מתברר, כי במסגרת פעילות אכיפה של משטרת ישראל שנערכה ביום 6/3/2018, כחודשיים וחצי לאחר הדיון בו המערער הודה לפי הסדר הטיעון, נפס המערער פעם נוספת, לכאורה, כשהוא נוהג בשכרות, כאשר בדגימת

שתן שמסר נמצאו תוצרי חילוף של קוקאין וקנביס. התפתחות זו היא שהביאה את המערער למסקנה לפיה "אין טעם" בהסדר הטיעון, להבנה "שהשולחן לא מתנקה" ולתחושה שמשטרת ישראל מתנכלת לו.

14. אין אפוא משקל של ממש לטענת המערער, לפיה במועד הדיון ביום 2/5/2018 טרם הוגש נגדו כתב אישום, אין ממש בטענתו כי הוא לא ידע שזה יוגש ואין בטענות אלה כדי לבסס את עילת גילוי האמת הנטענת על ידו. הדיון האמור התקיים לאחר שהמערער נתפס, לכאורה, חוזר ועובר עבירה של נהיגה בשכרות. משכך, בניגוד לטענתו בעניין, הוא כבר הבין היטב שעומד להיות מוגש נגדו כתב אישום נוסף בעבירה של נהיגה בשכרות. כזכור, בדיון ביום 21/11/2018 הודיע הסנגור לבית המשפט קמא: "... **צריך לדאוג להגשת כתב האישום בתיק הנוסף ... ואני ממתין לכתב האישום.**"

15. אכן, למערער עבר תעבורתי מכביד, הכולל למעלה מ-60(!) הרשעות קודמות, בהן עבירות קודמות של נהיגה תחת השפעת אלכוהול, נהיגה ללא רישיון נהיגה בתוקף, נהיגה בזמן פסילה ואי ציות להוראת שוטר. בנוסף, לנאשם עבר פלילי משמעותי, בעבירות אלימות, סמים, רכוש הונאה ועוד. זאת ועוד, המערער עבר את העבירות שפורטו באישום הראשון ובאישום השני בזמן שתלוי ועומד נגדו מאסר על תנאי למשך שישה חודשים, לעבירות של נהיגה בשכרות או תחת השפעת אלכוהול. על רקע זה נראה, כי טענת המערער, לפיה העונש שהוטל עליו לפי הסדר הטיעון מקל, לא נטענה אלא בלשון המעטה. יחד עם זאת, בעובדה זו, כשהיא לעצמה, אין כדי לבסס את טענתו לפיה הוא מבקש לחזור בו מהודאתו בשל רצונו לחשוף את האמת העובדתית. כאמור, טענה זו אינה מתיישבת עם השתלשלות האירועים ולא עם דבריו של המערער בבית המשפט קמא.

16. מכל מקום, המערער לא מילא אחר המוטל עליו. הוא לא פירט מהי אותה אמת עובדתית ולא פרש לפני בית המשפט קמא את סיפורי המעשה בכל אחד מהאירועים ואת פרטיה של גרסת החפות שלו בכל אחד מהאישומים. כל שטען המערער לעניין זה הוא כי במהלך דיון ההוכחות התברר כי אחד מעדי המפתח של המשיבה מנוע מלהתייצב לעדות במשך חודשים ארוכים. טענה זו אינה מצביעה על רצון לגילוי האמת, אלא על נקיטת מהלך טקטי, בתקווה שיהיה בו להועיל למערער.

17. אין ממש בטענת המערער בדבר פגם ברצונו החופשי. המערער היה מיוצג בבית המשפט קמא. באת כוחו הנוכחית הבהירה כי היא אינה טוענת לכשל בייצוג. כמו כן, לא נטען שהוסתר מהמערער מידע רלבנטי, או שלא ניתנו לו הסברים מספקים לגבי ההודאה באופן שמנע ממנו להבין את משמעות הודאתו ואת תוצאותיה.

18. נראה כי המערער מבקש לבסס את העילה של פגם ברצונו החופשי על טענתו בדבר מכבש לחצים שהפעיל עליו בית המשפט קמא במשך שלוש שעות. אולם, טענה זו, מוטב לה שלא היתה נטענת.

ראשית, בגרסתה הנוכחית עלתה הטענה האמורה לראשונה בדיון לפניי. לעומת זאת, בבית המשפט קמא טען

המערער שבית המשפט היה "מעורב באופן פעיל" במשא ומתן שניהלו הצדדים, וכי המערער חש "לחץ רב מאוד". הא ותו לא. מעורבות מסוימת של בית המשפט, שאינה עולה כדי ניסיונות חוזרים ונשנים להביא את הצדדים להסדר טיעון, אינה מהווה בהכרח מעורבות מוגזמת במגעים בין הצדדים אשר עלולה לדחוק את הנאשם למסור הודאת שווא (השוו: ע"פ 1730/17 דומרני נ' מדינת ישראל 27/1/2019, פסקה 20).

שנית, כאמור, על מנת לבסס את טענתו, היה על המערער לטרוח ולפרט את מהותו של הלחץ שהופעל עליו על ידי בית המשפט קמא, לפרט כיצד באה לידי ביטוי מעורבותו של בית המשפט במשא ומתן ולהוכיח כי מדובר היה בלחץ פסול ובלתי סביר. טענות סתמיות וערטילאיות בדבר מעורבותו של בית המשפט במשא ומתן ותחושת לחץ אצל המערער, אינן מספיקות כדי להרים את הנטל המשמעותי המוטל עליו להוכחת העילה הנטענת על ידו.

19. סופו של דבר, מסקנתו של בית המשפט קמא, לפיה לא מתקיימת עילה המצדיקה להתיר למערער לחזור בו מהודאתו מקובלת עליו, ולא מצאתי מקום להתערב בה.

אשר על כן, הערעור נדחה.

המערער יתייצב לפני הממונה על עבודות שירות ביום 17/11/2019, במקום ובשעה שנקבעו בגזר הדין, כשבידו סיכום מידע רפואי עדכני.

ניתן היום, ה' חשוון תש"פ, 03 נובמבר 2019, בהעדר הצדדים, בהסכמתם.